

Grupa docelowa:

uczniowie klas I–II szkoły ponadpodstawowej.

Czas zajęć:

35 minut

Cel lekcji:

Wiedza / zdolności intelektualne:

- uczniowie potrafią wytłumaczyć następujące pojęcia: zmiana klimatu, fake newsy, manipulacja, rzetelna informacja;
- uczniowie rozumieją ciąg przyczynowo-skutkowy dotyczący wpływu informacji na postrzeganie zmian klimatu;
- uczniowie potrafią omówić tematykę krytycznego podejścia do informacji / fake newsów.

Umiejętności:

- uczniowie potrafią znaleźć i zrozumieć materiały źródłowe dotyczące kryzysu klimatycznego;
- uczniowie potrafią formułować wypowiedź opartą na materiale źródłowym, własnych przekonaniach i refleksjach oraz dyskutować na wybrany temat;
- uczniowie potrafią analizować przekazywane informacje pod względem ich wiarygodności;
- uczniowie potrafią pozyskiwać informacje z sieci;
- uczniowie potrafią obsługiwać aplikacje i narzędzia internetowe do tworzenia grafik, np. canwę.

Postawy:

- uczniowie rozumieją, jaki wpływ mają zmiany klimatyczne na informacje pojawiające się w sieci;
- uczniowie rozwijają samoświadomość zagrożeń związanych z brakiem krytycznego myślenia i dezinformacją;
- uczniowie rozumieją negatywny wpływ fake newsów na kształtowanie opinii.

Szczegółowe cele kształcenia:

- zrozumienie, czym są fake newsy i w jaki sposób można manipulować informacjami;
- zrozumienie roli informacji o klimacie i poznanie narzędzi pomocnych w analizie i interpretacji;
- rozwijanie krytycznego myślenia;
- rozwój umiejętności cyfrowych.

Metody pracy:

prezentacja

dyskusja

praca w grupach

Materiały:

laptop z dostępem do Internetu, rzutnik, smartfony uczniów z dostępem do Internetu,

Wielkość grupy:

ok. 30 osób

Przebieg zajęć:

Część I

Nauczyciel pyta uczniów o to, czy wiedzą, czym są fake newsy. Zapisuje na tablicy/ekranie komputera przykładowe odpowiedzi. Następnie przedstawia definicję słownikową i prosi o podanie przykładu znanego im fake newsa z ich życia codziennego.

Slajd 1

Fake news – nieprawdziwa lub częściowo nieprawdziwa wiadomość, często o charakterze sensacyjnym, publikowana w mediach z intencją wprowadzenia odbiorców w błąd w celu osiągnięcia korzyści finansowych, politycznych lub prestiżowych.

Należy odróżniać takie nieprawdziwe i wprowadzające w błąd treści od satyry, parodii i humoru. Również niektóre osoby lub instytucje mogą nazywać fake newsami wiadomości prawdziwe z powodu negatywnej dla tych osób lub instytucji zawartości.

Fake newsy są tworzone, a następnie rozpowszechniane, m.in. z powodów politycznych, finansowych, ideologicznych (poglądów i przekonań), a także dla rozrywki, zabawy, z chęci zwrócenia na siebie uwagi lub uzyskania rozgłosu. Są rozpowszechniane w mediach tradycyjnych i społecznościowych. Nierzadko, w celu przyciągnięcia uwagi odbiorców, stosowane są w nich chwytliwe nagłówki (*clickbait*).

Falszywe wiadomości mogą być elementem dezinformacji w ramach wojny hybrydowej.

Następnie nauczyciel pyta uczniów:

- W jaki sposób można rozróżnić fake newsy?
- Czy są im znane metody, na podstawie których rozpoznaje się fałszywe wiadomości?
- Czy są w stanie sformułować najważniejsze kwestie dotyczące fake newsów? Jakie cechy pozwalają na ich rozróżnienie?

Uwaga: Uczniowie mogli brać udział we wcześniejszych modułach o źródłach wiedzy o klimacie i module dotyczącym krytycznej analizy informacji o klimacie (test CRAAP). Materiał opracowany dla wcześniejszych roczników w ramach scenariuszy dla edukacji klimatycznej.

Slajd 2

Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (IFLA) opublikowała planszę mającą pomóc [...] rozpoznać fałszywe wiadomości. Jej główne założenia są następujące:

1. Rozważyć źródło (rozumieć cele i intencje).
2. Czytać treść, nie tylko nagłówek (aby zrozumieć cały materiał).
3. Sprawdzić autorów, aby zweryfikować, czy są oni wiarygodni.
4. Ocenic pomocnicze źródła (upewnić się, że podają te same informacje).
5. Sprawdzić datę publikacji (aby zobaczyć, czy informacje są trafne i aktualne).
6. Upewnić się, czy nie jest to żart, aby określić, czy nie mamy do czynienia z satyrą.
7. Przemyśleć własne uprzedzenia (aby zobaczyć, czy nie wpływają one na nasz osąd).
8. Zapytać ekspertów (uzyskać potwierdzenie od niezależnych ludzi dysponujących wiedzą).

Slajd 3

Nauczyciel wyświetla krótki film informujący, w jaki sposób odróżnić prawdziwe informacje od fake newsów pt. „FAKE NEWS – jak nie dać się oszukać”.

K. Białośz (Goethe-Institut Polska), W. Rędziniak (Polityka Insight), 2019, (3:26) (<http://bit.ly/FilmFakeNews>).

Nauczyciel rozpoczyna dyskusję z uczniami:

- O czym jest 8 powyższych punktów? O czym był wyświetlony film?
- Czy w związku z prezentowanymi informacjami nasuwają wam się jakieś wnioski?
- Czy ta wiedza, jak rozróżniać fake newsy od innych informacji, jest ważna?
- Jak taka wiedza może wpływać na postrzeganie przez was informacji?

Część II

„Detektywi klimatyczni”

Nauczyciel dzieli uczniów na mniejsze grupy i prosi o podzielenie się w ramach zespołów swoim doświadczeniem dotyczącym informacji, jakie docierają do nich w temacie klimatu (ocieplenie, zmiany klimatyczne). Następnie zadaniem uczniów jest znalezienie w sieci przykładowego fake newsa dotyczącego klimatu oraz jego przeanalizowanie pod kątem 8 kroków prezentowanych wcześniej. Ma to na celu dowiedzenie, dlaczego dana informacja jest nieprawdziwa.

Uwaga:

Nauczyciel powinien wrócić do 8 kroków i wyświetlić slajd podczas pracy uczniów.

- Uczniowie prezentują przykłady dotyczące fake newsów. Nauczyciel zadaje każdej z grup następujące pytania:
- Czy łatwo było znaleźć im informację, która jest fake newsem?
- Który z 8 kroków jest dla nich najłatwiejszy do zweryfikowania w sieci?
- O czym należy pamiętać w pierwszej kolejności, jeżeli czytamy informacje w sieci? Co waszym zdaniem jest najważniejsze?
- Macie prostą receptę na unikanie fake newsów?

Bazując na 8 krokach, uczniowie zostaną poproszeni o stworzenie infografiki dedykowanej całej społeczności szkolnej o tym, jak walczyć z fake newsami i jak ważne jest przeciwdziałanie dezinformacji. W tym celu uczniowie mogą skorzystać z dostępnych aplikacji internetowych, np. z canvy.

Pamiętaj, aby przypominać grupom o wspólnej pracy, o tym, aby ich infografiki były czyste, estetyczne i poparte rzetelnymi informacjami.